

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	10
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	11
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	11
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	12
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	14
7.	DENETİM BULGULARI	14
8.	EKLER.....	52

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 Personel Durumu	3
Tablo 2 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu.....	4
Tablo 3 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	5
Tablo 5 Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri	6
Tablo 6 Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri	7
Tablo 7 Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler.....	7
Tablo 8 Belediye Şirketlerinin Hissedarı Olduğu Şirketler	8
Tablo 9 Kıyı Kenar Protokolüne Uygun Olmayan Taşınmazlar.....	29
Tablo 10 Yabancı Menşeli Binek Araç Listesi	33
Tablo 11 1600 cc Üzeri Motor Hacmine Sahip Araçlar	36
Tablo 12 Veri Gönderim Tarihleri	46

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
KDV	Katma Değer Vergisi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
TL	Türk Lirası

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubunun Tam, Doğru ve Gerçeğe Uygun Tutarları Göstermemesi
2. Faiz Giderlerinin Tahakkuk Kayıtlarında Muhasebe İşlemlerinin Hatalı Yapılması
3. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda Kayıtlı Olan Tutarlardan Geçici Kabulü Yapılanların İlgili Varlık Hesaplarına Aktarılmaması
4. İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin Katma Değer Vergisinin İndirim Konusu Yapılması

B. Diğer Bulgular

1. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
2. Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmesinin Süresiz Olarak Yapılması
3. Kefalet Sandığı Kesintisine Tabi Olmayan Bazı Personele Tahsilat Yaptırılması
4. Taşınır Kontrol Yetkilisinin Harcama Yetkilisi veya Bir Alt Kademe Yöneticileri Arasından Belirlenmemesi
5. İşçilere Yasal Süreyi Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması
6. Hizmet Alımı Yoluyla Belediye Şirketinden Temin Edilen Kişilerin Müdür Olarak Görevlendirilmesi
7. Hizmet Alımı Yoluyla Belediye Şirketinden Temin Edilen Personelin Zabıta ve İtfaiye Teşkilatında Görevlendirilmesi
8. Kıyı Kenar Protokolü Kapsamında Yer Alan Taşınmazlara İlişkin Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi
9. Yapım İşlerine İlişkin Bütün Riskler Sigortalarının Zamanında Yaptırılmaması
10. İdare Tarafından Yabancı Menşeli Araç Kiralanması

11. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Yönetmelik Hükümlerine Aykırı Yapılar Hakkında Yasal Sürecin Eksik İşletilmesi
12. Taşıt Kiralamalarında Araçların Motor Hacmine İlişkin Sınırlara Uyulmaması
13. Kargo Taşımacılığı ve Gıda Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların Araçları Üzerindeki Reklam ve Logolardan İlan ve Reklam Vergisi Alınmaması
14. Minibüs, Otobüs, Servis ve Taksi Plakalarının Süresiz Olarak Verilmesi
15. Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal Alımlarında, Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması
16. Sayıştay İlamlarından Doğan Alacakların Tahakkuk İşlemlerinin Yapılmaması ve Bu Alacaklara Faiz Tahakkuk Ettirilmemesi
17. Sayıştaya Verilmesi Gereken Bilgi ve Belgelerin Süresinde Verilmemesi
18. Sebze Hallerinin İşletilmesinde Eksikliklerin Bulunması
19. Taşınmazların Kaydına İlişkin Formlar ile İcmal Cetvellerinin Düzenlenmemesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Samsun Büyükşehir Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği görev, yetki, imtiyaz ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu ile diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımı şeklindedir. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 8 ve 9'uncu maddesinde belirtilen altyapı ve ulaşım hizmetleri büyükşehir belediyelerinin sorumluluğu altındadır.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm

ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluk alanları genişletilerek; büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasındaki ilişkiler ve hizmetlerin yerine getirilmesi noktasında düzenleyici, bağlayıcı karar alma yetkisi verilmiştir.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5216 sayılı Kanun'da Büyükşehir Belediye organları; Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Belediye Encümeni ve Büyükşehir Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Büyükşehir Belediye Meclisi, biri Büyükşehir Belediye Başkanı olmak üzere 86 üyeden oluşmaktadır.

Büyükşehir Belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşmaktadır. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi Büyükşehir Belediyesi Meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Büyükşehir Belediyesi personeli Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda Büyükşehir Belediye Meclisinin bilgisine sunulur. Genel sekreter, belediye başkanının teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı tarafından atanır.

Büyükşehir Belediyesinin teşkilat yapısında doğrudan Başkana bağlı 6 birim belirlenmiştir. Bunlar; Özel Kalem Müdürlüğü, Hukuk Müşavirliği, Teftiş Kurulu Başkanlığı İç Denetim Birimi, Danışman ve Denetim Ofisidir. Doğrudan Başkana bağlı diğer birim olan Genel Sekreterlik idarenin en önemli icra organıdır.

Genel Sekretere bağlı 4 Genel Sekreter Yardımcısı bulunmaktadır. Belediyenin 23 Daire Başkanlığı bulunmakta olup, bunlar hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili Genel Sekreter Yardımcılıklarına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	2462	673
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	825	42
Geçici İşçi	-	-
Toplam	3287	715
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	118

SASKİ Genel Müdürlüğü (Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü), Samsun Büyükşehir Belediyesi Başkanlığının bağlı kuruluşu olarak görev yapmaktadır.

Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü, 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna dayanılarak ve bu Kanundaki esaslara ve özel hukuk hükümlerine göre Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırları içerisinde su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek ve koordinasyonunu sağlamak üzere kurulmuş; özel bütçeli, tüzel kişiliğe sahip ve kamusal görev yapan bir kurumdur.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesinin doğrudan ve dolaylı hissedarı olduğu toplam 10 şirketi bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Samsun Büyükşehir Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklene / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	217.680.000,00	75.594.749,62	293.274.749,62	271.020.621,82	22.254.127,80	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	29.450.000,00	7.418.455,62	36.868.455,62	31.758.667,42	5.109.788,20	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	1.408.489.000,00	367.256.635,24	1.775.745.635,24	1.734.320.657,37	41.424.977,87	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	188.000.000,00	288.085.278,99	476.085.278,99	446.393.786,73	29.691.492,26	0,00
05	Cari Transferler	0,00	142.397.000,00	47.051.624,01	189.448.624,01	180.825.142,25	8.623.481,76	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	2.590.074.500,00	1.384.187.256,52	3.974.261.756,52	3.916.839.206,89	57.422.549,63	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	8.500.000,00	0,00	8.500.000,00	6.388.235,34	2.111.764,66	0,00
08	Borç Verme	0,00	50.000.000,00	-49.900.000,00	100.000,00	50.000,00	50.000,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	437.704.500,00	-437.594.000,00	110.500,00	0,00	110.500,00	0,00
Toplam		0,00	5.072.295.000,00	1.682.100.000,00	6.754.395.000,00	6.587.596.317,82	166.798.682,18	0,00

Samsun Büyükşehir Belediyesinin 2023 mali yılı bütçesi ile 5.072.295.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup yıl içinde eklenen ödenekle birlikte 2023 yılı ödenek toplamı 6.754.395.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 6.587.596.317,82 TL bütçe gideri yapılmış, 166.798.682,18 TL ödenek iptal edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesinin 2023 yılı Bütçesi “(A) Ödenek Cetvelinde” 6.754.395.000,00 TL ödenek, “(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması” cetvelinde ise 5.059.145.000,00 TL gelir tahmini öngörülmüş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki

borçlanma, borç ödemeleri ve likidite amaçlı banka hesabında tutulan nakit karşılığı ile gösterilen 1.695.250.000,00 TL ile giderilmiş olup bütçe denklığı sağlanmıştır.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	25.435.000,00	37.844.282,52	98.180,15	37.746.102,37	148,40
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	316.130.000,00	442.347.314,06	1.374.898,70	440.972.415,36	139,49
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	131.900.000,00	142.718.151,57	194.185,82	142.523.965,75	108,05
05- Diğer Gelirler	4.483.180.000,00	4.060.491.515,74	152.396,19	4.060.339.119,55	90,56
06- Sermaye Gelirleri	105.000.000,00	266.757.070,88	0	266.757.070,88	254,05
08-Alacaklardan Tahsilat	0	0	0	0	-
09- Red ve İadeler	-2.500.000,00	0	0	0	-
Toplam	5.059.145.000,00	4.950.158.334,77	1.819.660,86	4.948.338.673,91	97,80

Buna göre 2023 yılında net bütçe geliri %97,80 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri %148,40 oranında ve teşebbüs ve mülkiyet gelirleri %139,49 oranında, sermaye gelirleri ise %254,05 oranında beklenenin çok üstünde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	217.680.000,00	271.020.621,82	124,50
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	29.450.000,00	31.758.667,42	107,84
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.408.489.000,00	1.734.320.657,37	123,13
04- Faiz Gideri	188.000.000,00	446.393.786,73	237,44
05- Cari Transferler	142.397.000,00	180.825.142,25	126,99
06- Sermaye Giderleri	2.590.074.500,00	3.916.839.206,89	151,22
07- Sermaye Transferleri	8.500.000,00	6.388.235,34	75,16
08- Borç Verme	50.000.000,00	50.000,00	0,10

09- Yedek Ödenekler	437.704.500,00	-	-
Toplam	5.072.295.000,00	6.587.596.317,82	129,87

Buna göre 2023 yılında başlangıç bütçesine göre bütçe giderleri %129,87 seviyesinde gerçekleşmiştir. Faiz giderlerinde başlangıç bütçesinde öngörülen tutar %237,44 oranında aşılmıştır. Personel harcamalarına ilişkin gider kalemleri beklenenin üstünde %124,50 oranında ve sermaye giderleri beklenenin üstünde %151,22 oranında gerçekleşmiştir.

Yıl içerisinde yatırım tutarlarındaki artış, sermaye giderlerinde artışa sebebiyet vermiş ve dolayısıyla bahse konu giderlerin karşılanması amacıyla finansman temin etme yoluna gidilmiştir. Ayrıca ilgili dönemde temin edilen finansman maliyetinin yüksek olması, faiz giderlerinde ciddi oranda artışa neden olmuştur.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C- B)/B]
Vergi Gelirleri	15.951.117,51	27.585.930,26	37.746.102,37	72,94	36,83
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	94.391.074,36	199.699.215,60	440.972.415,36	111,56	120,81
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	17.697.482,08	81.559.914,15	142.718.151,57	360,85	74,94
Diğer Gelirler	1.162.097.746,18	2.195.794.616,25	4.060.339.119,55	88,95	84,91
Sermaye Gelirleri	19.909.014,48	95.042.118,49	266.757.070,88	377,38	180,67
Alacaklardan Tahsilat	0	9.500.000,00	0	9.500.000,00	-100,00
Toplam	1.310.046.434,25	2.609.181.794,75	4.950.158.334,77	99,16	89,72
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	-1.137.586,73	-5.022.425,12	-1.819.660,86	341,49	-63,76
Net Toplam	1.308.908.847,52	2.604.159.369,63	4.948.497.706,91	98,95	90,01

Belediyenin bütçe gelirleri incelendiğinde; gelir toplamı 2023 yılında 2022 yılına göre 2.340.976.540,02 TL (%90,01) artmıştır. 2023 yılında Vergi Gelirlerinin %36,83 oranında, Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin %120,81 oranında, Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirlerin %74,94 oranında, Diğer Gelirlerin %84,91 oranında, Sermaye Gelirlerinin %180,67 oranında arttığı, Alacaklardan Tahsilatın ise %100 oranında azaldığı görülmektedir.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C- B)/B]
Personel Giderleri	84.693.827,14	138.163.155,92	271.020.621,82	63,13	96,16
SGK Devlet Prim Giderleri	13.398.770,18	19.933.989,58	31.758.667,42	48,77	59,32
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	518.598.569,53	972.467.782,51	1.734.320.657,37	87,52	78,34
Faiz Giderleri	131.818.763,92	165.500.671,32	446.393.786,73	25,55	169,72
Cari Transferler	60.966.118,76	86.416.684,17	180.825.142,25	41,75	109,25
Sermaye Giderleri	620.441.788,01	1.761.517.296,13	3.916.839.206,89	183,91	122,36
Sermaye Transferleri	3.810.538,86	11.357.007,55	6.388.235,34	198,04	-43,75
Borç Verme	89.669.572,31	23.030.000,00	50.000,00	-74,32	-99,78
Toplam	1.523.397.948,70	3.178.386.587,18	6.587.596.317,82	108,64	107,26

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2023 yılında 2022 yılına göre 3.409.209.730,64 TL (%107,26) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2023 yılında personel giderlerinin 132.857.465,9 TL (%96,16), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 11.824.677,84 TL (%59,32) arttığı görülmektedir. Personel harcaması niteliğindeki bu giderlerin artışı fiyatlar düzeyindeki süreklilik arz eden yükselişten kaynaklıdır. Mal alım ve hizmet giderlerinde 761.852.874,86 TL'lik (%78,34), sermaye giderlerinde 2.155.321.910,76 TL'lik (%122,36) artış ve sermaye transferlerinde 4.968.772,21 TL'lik (%43,75) azalış olmuş, buna karşın faiz giderlerinde 280.893.115,41 TL'lik (%169,72) bir artış olmuştur. Faiz giderlerindeki artış çekilen kredilerin değişken oranlar üzerinden olması ve değişen para politikası neticesinde oranların yüksek düzeylere ulaşması sebebiyle gerçekleşmiştir.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 5.086.401.535,77 TL, Faaliyet Geliri 5.287.014.585,73 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 200.613.049,96 TL olarak gerçekleşmiştir.

Samsun Büyükşehir Belediyesinin doğrudan ve dolaylı hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Samsun Anakent Turizm Ticaret	26.000.000	25.998.950	99,99

	Anonim Şirketi			
2	Samsun Kültür Turizm Ticaret Anonim Şirketi	4.700.000	4.230.000	90,00
3	Samsun Proje Ulaşım İmar İnşaat Yatırım Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	160.000.000	159.984.000	99,99
4	Samsun Bölgesel Ekonomik Kalkınma Anonim Şirketi	900.000	753.300	83,70
5	Samsun Fuar ve Kongre Merkezi İşletme ve Yatırım Anonim Şirketi	17.200.000	5.626.000	32,71
6	Samsun Ulusal ve Uluslararası Lojistik Merkezi Anonim Şirketi	560.000	112.000	20,00
7	SAMGAZ Doğal Gaz Dağıtım Anonim Şirketi	1.000.000	100.000	10,00
8	Terme Metal Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	1.757.500	426.528	24,27
9	OSBAŞ Orta Karadeniz Serbest Bölge Kurucu ve İşleticisi Anonim Şirketi	1.000.000	200.000	20,00

Belediye şirketlerinin hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8: Belediye Şirketlerinin Hissedarı Olduğu Şirketler

Ortak Belediye Şirketi	Hissedar Olduğu Şirket	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediye Şirketinin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Belediye Şirketinin Hisse Oranı (%)
Samsun Anakent Turizm Ticaret Anonim Şirketi	Samsun Kültür Turizm Ticaret Anonim Şirketi	4.700.000	235.000	5,00
	Samsun Proje Ulaşım İmar İnşaat Yatırım Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	160.000.000	16.000	0,01
	Samsun Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yönetici Anonim Şirketi	4.500.000	180.000	4,00
	Samsun Bölgesel Ekonomik Kalkınma Anonim Şirketi	900.000	83.700	9,30
Samsun Kültür Turizm Ticaret Anonim Şirketi	Samsun Anakent Turizm Ticaret Anonim Şirketi	26.000.000	950	0,0037
	Samsun Bölgesel Ekonomik Kalkınma Anonim Şirketi	900.000	27.000	3,00
Samsun Bölgesel Ekonomik Kalkınma Anonim Şirketi	Samsun Anakent Turizm Ticaret Anonim Şirketi	26.000.000	100	0,00038

Belediyenin doğrudan hissedar olduğu şirketlerdeki sermaye payı tutarının (belediye şirketinin hissedar olduğu şirketlerdeki payları hesaba katılmadığında) 197.430.778,00 TL olduğu görülmekteyse de, raporun eki bilançoda 241 no.lu hesabın bakiyesi 194.644.530,76 TL görünmekte olup, aradaki farkın belediyenin hissedarı olduğu bazı şirketlerdeki sermaye tutarlarının muhasebeye intikal ettirilmemiş olmasından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Samsun Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli,
- b) Temel mali tablolar,
 - 1) Bilanço,
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu,
 - 3) Nakit akış tablosu,
- c) Diğer mali tablolar,
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu,
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu,

- 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu,
- 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu,
- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu,
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu,
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak

yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, mali yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ile yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarih ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, mali ve mali olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

Kurumun iç kontrol sistemi hakkında bilgi edinilmesi amacıyla; ilgili mevzuat esas alınarak yapılan incelemeler sonucunda; İç kontrol sisteminin kurulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi yönünde, yapılan incelemeler aşağıda belirtilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. İnsan Kaynakları

ve Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından yıl içerisinde gerekli eğitim gerçekleştirilmiştir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerinin tanımlanmasıyla ilgili bazı çalışmalar yapmış olmakla beraber risk çalışma gruplarının belirlenmesi ve risklerin belirlenmesine yönelik revize çalışmalarının yapılması açısından bu çalışmalar yeterli değildir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmış ancak bu çalışmalar, çalışma gruplarınca revize edilmediğinden yeterli değildir.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur. Tüm harcama birimlerinde iş akış süreçleri hazırlanmıştır. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi, mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, risklerin belirlenmemesi, İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulunun olmaması gibi nedenlerle değerlendirilememektedir. Kamu İdaresinde 5 iç denetçi kadrosu bulunmakta olup, bu kadrolardan 2’si doludur. İlgili mevzuatı gereği İdare’de iç denetçi sayısı üç veya üzerinde olmadığından, iç denetim birimi henüz teşkil edilmemiştir. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Samsun Büyükşehir Belediyesinin 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubunun Tam, Doğru ve Gerçeğe Uygun Tutarları Göstermemesi

İdarenin 2023 mali yılı bilançosunun “25- Maddi Duran Varlıklar” hesap grubunda yer alan varlıkların net defter değerlerinin, tam, doğru ve gerçeğe uygun tutarları göstermediği tespit edilmiştir.

Net Defter Değeri, varlığın ilgili muhasebe hesabına kayıtlı değerinden, birikmiş amortisman ve tükenme paylarının düşülmesi suretiyle hesaplanmaktadır.

İdarenin 2023 mali yılı bilançosunda, maddi duran varlıklar hesap grubunda yer alan varlıkların, ekonomik sınıflandırma açısından, kayıtlı defter değerleri ile birikmiş tükenme ve amortisman karşılıklarının detaylı karşılaştırılması sonucunda, bazı varlık kalemlerine hiç amortisman ayrılmadığı, bazı varlık kalemlerine ise kayıtlı defter değerinin üzerinde amortisman ayrıldığı görülmüştür.

Maddi duran varlıklar hesap grubunda izlenen taşınır ve taşınmaz malların kayıt ve takip edildiği bilişim sistemi ile muhasebe sistemi arasında entegrasyonun olmadığı; bu sebeple, hesap grubuna kayıtlı varlıkların giriş, çıkış, değerlendirme, kıymet artış ve azalışları ile harcama

birimleri arasındaki geçişlerinin, muhasebe sisteminde zamanında tam ve doğru olarak izlenemediği anlaşılmaktadır.

İdarenin sahip olduğu ve muhasebe sisteminde maddi duran varlıklar hesap grubunda izlenen, taşınır ve taşınmaz mallarının tam, doğru ve gerçeğe uygun olarak raporlanabilmesi için, iş akış süreçleri ve yönetmeliklerle belirlenen muhasebe politikaları da göz önünde bulundurularak, bilişim sistemleri ile muhasebe sistemlerinin entegrasyonu sağlanmalı, manuel muhasebe kayıtlarından mümkün olduğu sürece kaçınılmalıdır.

Diğer taraftan, maddi duran varlıklar hesap grubunda izlenen varlıkların, defter değerlerinin, birikmiş amortisman ve tükenme paylarının tam olarak bilinmemesi nedeniyle, bu varlıkların muhasebe kayıtlarından çıkış işlemleri ile harcama birimleri arasında el değiştirmesi halinde yapılması gereken muhasebe kayıtları sağlıklı bir şekilde tutulamamakta, Faaliyet Sonuçları Hesapları (gelir ve gider hesapları) ile ilişkilendirilmesi gereken tutarlar da doğru raporlanamamaktadır.

Kamu İdaresi cevabında her ne kadar amortismanla ilgili hatanın düzeltildiği ifade edilmişse de, muhasebe kayıtları üzerinde yapılan incelemede konuyla alakalı herhangi bir düzeltme olmadığı anlaşılmıştır.

Aynı zamanda 31/12/2023 tarihli mali tabloların, enflasyon düzeltmesine ilişkin şartların oluşup oluşmadığına bakılmaksızın enflasyon düzeltmesine tabi tutulması gerekirken enflasyon düzeltmesine tabi tutulmamıştır.

Bu itibarla, idarenin 2023 yılı bilançosunda yer alan Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu, raporlama tarihi itibarıyla, tam, doğru ve gerçeğe uygun tutarları yansıtmamaktadır. Muhasebenin bilgi verme ve izleme fonksiyonu ile tam açıklama kavramı gereğince maddi duran varlıkların mali tablolarda tam, doğru ve güvenilir bilgi sunacak şekilde mevzuat hükümleri doğrultusunda kayıt altına alınması gerekmektedir.

BULGU 2: Faiz Giderlerinin Tahakkuk Kayıtlarında Muhasebe İşlemlerinin Hatalı Yapılması

İdarece bankalardan temin edilen krediler için ödenecek faizlerin muhasebeleştirilmesi işleminde, işlemiş (tahakkuk etmiş) faiz yerine, bankaca ödeme planına göre hesaplanan ve idareye bildirilen toplam faiz tutarlarının, vade yapısına göre 381 veya 481-Gider Tahakkukları Hesabına kaydedilerek aktifleştirildiği ve bu tutarın dönemsel ilkesine aykırı olarak,

kayıtlara alındığı yılın faaliyet sonuç hesaplarına doğrudan tek seferde gider olarak kaydedildiği görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'ne göre dönemsellik ilkesi, kamu idarelerinin faaliyetlerinin belirli dönemlerde raporlanmasını ve her dönemin faaliyet sonuçlarının bağımsız olarak saptanmasını ifade etmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 381-Gider Tahakkukları Hesabı'na ilişkin işlemleri açıklayan 290'ıncı maddesinde; iç veya dış mali borçlara ilişkin olarak ay sonlarında tahakkuk ettirilen ve gelecek aylarda ya da içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemde ödenecek işlemiş faiz tutarının bu hesaba kaydedileceği ifade edilmiştir. Aynı hesabın işleyişini açıklayan 291'inci madde uyarınca da mali borçlara ilişkin işlemiş faiz giderleri ay sonlarında tahakkuk ettirilerek 630-Giderler Hesabı'na borç, bu hesaba alacak kaydedilmelidir.

Anılan Yönetmelik'in 481-Gider Tahakkukları Hesabı'na ilişkin işlemleri açıklayan 339'uncu maddesine göre ise, ay sonlarında tahakkuk ettirilen işlemiş faiz giderlerinin faaliyet dönemini takip eden dönemden sonraki dönemlerde ödenecek olması halinde bu hesaba kaydedileceği ve dönem sonunda ödeme zamanına bir yıldan az süre kalan borçların 381-Gider Tahakkukları Hesabı'na aktarılacağı belirtilmektedir.

Yapılan incelemede işlemiş yani tahakkuk etmiş faiz tutarları yerine, bankaca hesaplanan toplam faiz tutarının, 381 ve/veya 481-Gider Tahakkukları Hesabına kaydedildiği anlaşılmıştır. Bunun doğal sonucu olarak, bilançonun Kısa ve Uzun Vadeli İç Mali Borçlar hesap grupları fiktif olarak fazla raporlanmaktadır.

Ayrıca işlemiş faiz yerine, ödeme planına göre hesaplanan toplam faiz giderinin tek seferde faaliyet sonuç hesapları ile ilişkilendirilmesi muhasebenin temel kavramlarından dönemsellik ilkesine aykırı olarak, faiz giderlerinin ilgili olduğu yıl yerine, muhasebeleştirildiği yılın faaliyet sonuçlarında gösterilmesine, yılları Faaliyet Sonuçları Tablolarının, yanlış ve hatalı raporlanmasına sebebiyet vermektedir.

Kamu idaresi tarafından gönderilen cevapta, yapılan işlemin hatalı olduğu sonucuna varıldığı ve söz konusu hatanın 2023 yılı içerisinde tekrarlanmadığı belirtmiştir. Önceki yıllarda yapılan hatalı kayıtlara ilişkin olarak düzeltme kaydının nasıl yapılacağı konusunda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına yazı yazıldığı ve cevabi yazıya göre düzeltme işleminin yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla; yapılan yanlış kayıtların düzeltilmesi hususunda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından gelen cevaba göre düzeltme kayıtlarının yapılarak, söz konusu hatanın düzeltilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda Kayıtlı Olan Tutarlardan Geçici Kabulü Yapılanların İlgili Varlık Hesaplarına Aktarılmaması

Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda kayıtlı olan yatırımlardan tamamlananların ilgili duran varlık hesaplarına aktarılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Hesabın Niteliği" başlıklı 204'üncü maddesinde, 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nın, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılincaya kadar izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Hesabın İşleyişi" başlıklı 205'inci maddesinin (b) bendinde; tamamlanıp geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarların 258 no.lu Hesaba alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedileceği ifade edilerek, bu hesabın yapımı süren yatırımlar için yapılan giderleri izlemek maksadıyla kullanılacağına açıklık getirilmiş, tamamlanan yatırımlardan bu hesapta izlenenlerin de bu hesaba alacak kaydedilmek suretiyle hesaptan çıkarılacağı belirtilmiştir.

Yapılan incelemede anılan Yönetmelik'in hükümlerine rağmen 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda yer alan 51.036.433,75 TL tutarındaki yapım işinin geçici kabulü yapıldığı halde ilgili varlık hesaplarına aktarılmadığı tespit edilmiştir. Mevzuatta belirtilen aktarma işlemlerinin yapılmaması Kamu İdaresinin halen yürütmekte olduğu yatırımların gerçek değerinin mali tablolarında olduğundan çok görünmesine yol açtığı gibi bu yatırımların tamamlanması ile aktarılacağı ilgili varlık hesaplarının da olduğundan düşük görünmesine neden olmaktadır.

Kamu İdaresince bulgu konusu hususla ilgili düzeltici işlemlere başlandığı ve takip eden yıllarda söz konusu hatanın tekrar etmemesi için gerekli özenin gösterileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda kayıtlı olan yatırımlardan geçici

kabulü yapılanların ilgili duran varlık hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

BULGU 4: İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin Katma Değer Vergisinin İndirim Konusu Yapılması

Büyükşehir Belediyesinin iktisadi faaliyetleri dışında yürüttüğü hizmetler kapsamında yapmış olduğu giderlere ilişkin Katma Değer Vergisinin, giderleştirilmesi veya aktifleştirilmesi gerekirken indirim konusu yapıldığı tespit edilmiştir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun (1/3-g) maddesinde, belediyelerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV'ye tabi olduğu hüküm altına alınmıştır.

Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nin verginin konusuna ilişkin "Kamu Kurum ve Kuruluşları, Dernek ve Vakıflar ile Mesleki Kuruluşların Vergilendirilmesi" başlıklı (I/B-2) bölümünde ise 3065 sayılı Kanunun (1/3-g) maddesinde sayılan idarelerin ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyet kapsamına girmeyen, kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetlerinin vergiye tabi olmadığı belirtilmiştir.

Anılan hükümler gereğince belediyelerin kuruluş amaçlarına uygun olan ve ticari niteliği bulunmayan faaliyetlerinin söz konusu verginin konusuna dâhil edilmemesi gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 153'üncü maddesinde ise, mahalli idarelerin bir bedel karşılığı satmak üzere ürettikleri mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın aldıkları mal veya hizmete ilişkin olarak ödemiş oldukları KDV'yi indirim konusu yapacakları, bunun dışında kurumun satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınmış mal veya hizmet için ödenen KDV'nin ise indirim konusu yapılmayacağı ve bu tutarların ilgili gider veya varlık hesabının maliyet bedeline ilave edileceği hüküm altına alınmıştır.

Buna göre belediyelerin kuruluş amaçlarına uygun faaliyetlerinin verginin konusuna dâhil edilmemesi, ancak ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyet niteliğindeki iş ve işlemlerinin verginin konusuna dâhil edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla Belediyenin satışa konu olmayan mal ve hizmet alımları ile yapım işleri için ödediği KDV'nin indirim konusu yapılmaması, indirim konusu yapılmayacak bu tutarların 630 Giderler Hesabına ya da ilgili varlık veya stoklar hesabının maliyetine eklenerek kaydedilmesi gerekmektedir.

Kamu İdaresinin göndermiş olduğu cevapta; Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabını açıklayan 153'üncü maddesine göre, mahalli idarelerin bir bedel karşılığı satmak üzere ürettikleri malların veya hizmetlerin üretim girdisi olarak satın aldıkları mallara veya hizmetlere ilişkin olarak ödedikleri Katma Değer Vergisini indirim konusu yapabileceği, bulgu konu edilen servis aracı giderlerinin doğal taş fabrikası için, elektrik ödemelerinin ise raylı sistem hattının işletilmesi için yapıldığı, her iki tesisin de gelir getirici faaliyette bulunduğu, bunu için söz konusu giderlerin 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi hesabında muhasebeleştirildiği, ayrıca kayıtların tetkikinden sehven yapılmış bazı muhasebe kayıtlarının görüldüğü ve bu kayıtların da düzeltilmediği ifade edilmiş de; yapılan incelemede, İdare tarafından nihai tüketici olarak kullanılmak veya tüketilmek üzere satın alınan ve satışa konu olmayan binek aracı kiralanması giderleri ile üretim tesisi niteliği taşımayan binaların tadilat ve elektrik ödemelerine ilişkin giderlerin de bulunduğu ve bu giderlerin katma değer vergisinin hizmetin maliyetine eklenmek yerine, indirim konusu yapılarak 191-İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabında muhasebeleştirildiği görülmüştür.

Sonuç olarak, İdarenin iktisadi faaliyetleri dışında yürüttüğü hizmetler kapsamında yapmış olduğu giderlere ilişkin Katma Değer Vergisinin ilgili gider veya varlık hesaplarına kaydedilmesi ve 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabıyla ilişkilendirilmemesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

Belediyede çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2023 yılında 1.683,00 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığının 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Mezkûr mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere işçiler yıllık izin haklarından feragat edemezler. İşçilerin sahip oldukları yıllık izin hakkı Anayasanın verdiği temel bir hak olup, bu hakkın özü işçinin işe gitmeyerek dinlenmesi esasına dayanmaktadır. İşçilerin yıllık ücretli izinlerini kullanmayarak biriktirmesi, bunun sonucunda iş akdinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçilere önceki yıllarda kullanmadıkları yıllık izinler için sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücret üzerinden toplu olarak ödeme yapılmasına sebebiyet vermekte, bu

uygulama İdare'yi ek mali külfetle karşı karşıya bırakmaktadır. Ayrıca anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda İdare, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesinde öngörülen idari para cezasına muhatap olabilmektedir.

Yapılan incelemede Belediyede görev alan kadrolu işçi ve belediye şirket personeli olarak çalışan işçilerden toplam 116 kişinin 100 günü aşan sürelerde kullanılmayan izinlerinin olduğu görülmüştür. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde, yıllık izin ücretleri işçilerin en son ücretleri dikkate alınarak ödeneceğinden, bu durum İdare açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Kamu idaresi cevabında, yıl içerisinde yaşanan afetler ve olağanüstü durumlar nedeniyle yıllık izinlerin kullandırılması hususunda sorunlar yaşandığı; ancak bundan sonraki süreç için gerekli planlamanın yapıldığı ve işçilere ait izinlerin kullandırılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; İdare bünyesinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygun olarak ve İdare'ye ek mali külfet getirmeyecek şekilde biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması gerekmektedir.

BULGU 2: Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmesinin Süresiz Olarak Yapılması

Samsun Büyükşehir Belediyesi ile Anakent Turizm Ticaret A.Ş. arasında imzalanan farklı nitelikteki personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı sözleşmesinin süresiz olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

24.12.2017 tarih ve 30280 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile 4734 sayılı Kanunun 62'nci maddesinin (e) bendinde değişiklik yapılarak belediyelerinde kendi bütçelerinden personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı veya niteliği itibarıyla bu sonucu doğuracak şekilde alım yapamayacağı ve yine aynı KHK'nın 126'ncı maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek madde 20 ile personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarını 4734 sayılı Kanunun 22'nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın doğrudan hizmet alımı yoluyla kendi şirketlerine gödürebilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Bu Kararname uyarınca 28.04.2018 tarih ve 30405 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımlarının Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar'da; personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerine dayalı sözleşmeler kapsamında çalıştırılanların, sürekli işçi kadrolarına veya mahalli idare şirketlerinde işçi statüsüne geçirilmesine ilişkin düzenleme ve açıklamalar yapılmıştır. Anılan mevzuat hükümlerinde, bu kapsamdaki hizmet alımlarında taraflar arasında sözleşme imzalanmasının zorunlu olduğu belirtilmiş ancak imzalanacak sözleşmenin süresine değinilmemiştir.

Ancak 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu'nun "Gelecek yıllara yaygın yüklenmeler" başlıklı 28 inci maddesinin son fıkrasında; genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında olan işlerden sürekli nitelikte olanlara ilişkin hizmet alımlarında, yüklenme süresinin üç yıl olmasının zorunlu olduğu belirtilmiş ancak işin süresi ve niteliğinden kaynaklanan zorunlu hallerde bu sürenin gerekçesi gösterilmek koşuluyla ve üst yöneticinin onayıyla kısaltılabileceği hüküm altına alınmıştır. Belediye şirketinden yapılan personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımının sürekli nitelikteki hizmet alımı olması nedeniyle sözleşme süresi belirlenirken yukarıdaki mevzuat hükümlerinin de dikkate alınması önem arz etmektedir.

Yapılan incelemede, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı sözleşmesinin süresiz olduğu görülmüştür. Bu durum kesilmesi gereken damga vergisinin hesaplanmasına da imkân vermemektedir. Yüklenme süresinin üç yıl olduğu ancak zorunlu nedenlerle ve üst yöneticinin onayı ile kısaltılabileceği hüküm altına alındığından; sözleşmenin süresinin üç yıl olarak belirlenmesi öncelikli olup, zorunlu nedenlerle kısaltılması gerekiyorsa üst yöneticinin onayına başvurularak sürenin belirlenmesi gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, bulgu konusu hususa iştirak edildiği ve bundan sonraki süreçte mevzuat hükümlerine uygun hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı sözleşmesinin anılan mevzuat hükümlerine uygun olarak süre içerecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Kefalet Sandığı Kesintisine Tabi Olmayan Bazı Personele Tahsilat Yaptırılması

Tahsildar ile veznedar kadrolarında yer almadığı halde belediye şirketi personellerine görevlendirme ile tahsilat yaptırıldığı görülmüştür.

2489 Sayılı Kefalet Kanunu'nun 1'inci maddesinde; 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermayeli kuruluşlarda para, menkul kıymet ve ayniyatı alıp veren ve elinde tutan; memur, sözleşmeli personel ve işçiler (geçici işçiler hariç) için müteselsil kefalet usulünün kabul edildiği ve bu maksatla Kefalet Sandığı kurulduğu ifade edilmiştir.

Aynı Kanununun 13'üncü maddesinde ise bu kanun dışında kalan belediyeler dâhil devlet teşekkülleri için gerekirse bu kanunda yazılı esaslar dâhilinde bir veya birkaç kefalet sandığı kurulabileceği ve bu konuda bir düzenleme yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu amaçla 16.02.1935 tarih ve 2931 Sayılı Resmi Gazetede Hususi İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı Nizamnamesi yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Nizamnamenin 1'inci maddesinde, özel idare ve belediyelerde para ve menkul kıymetleri alıp veren ve elinde tutan memur ve müstahdemler için müteselsil kefalet uygulamak amacıyla İçişleri Bakanlığı'na bağlı kamu tüzel kişiliğine haiz Hususi İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı kurulduğu belirtilmiştir.

Aynı Nizamnamenin 11'inci maddesinde ise kefalete bağlı olanlar sayılmıştır. Buna göre il özel idareleri ve belediyelerde para ve menkul kıymetler ile ayınları alıp veren, elinde tutan ve bunların girmesinden, çıkmasından ve saklanmasından sorumlu olan veznedar, tahsildar ve ambar memurlarının, müteselsil kefalete tabi oldukları belirtilmektedir.

Ayrıca Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Veznedarın kasa ihtiyacı için bankadan alacağı paralar" başlıklı 50'nci maddesinin (d) bendinde; muhasebe yetkilileri de dâhil olmak üzere, veznedarlardan başka hiçbir kimsenin bankadan para alamayacağı, kefalete tabi olmadığı için muhasebe yetkililerinin fiilen tahsilat ve ödeme yapamayacağı ve veznedarlara vekâlet edemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre tahsildar ve veznedar kadrolarında yer almayan personel kefalet sandığı kesintisine tabi olmadığı için tahsilat yapamayacaktır.

Yapılan incelemede; tahsildar ve veznedar kadrolarında yer almamalarına rağmen, 5 adet belediye şirketi personeline görevlendirme yoluyla tahsilat yaptırıldığı görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, büyükşehir belediyesi dış veznelerinde yeterli sayıda tahsildar ve veznedar olmaması nedeniyle şirket personellerine tahsildar Olur'u alınarak söz konusu işlerde görevlendirildiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; veznedar ve tahsildar kadrosunda bulunmayan personele tahsilat yaptırılmaması, ihtiyaç duyulan personelin usulüne uygun olarak görevlendirilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Taşınır Kontrol Yetkilisinin Harcama Yetkilisi veya Bir Alt Kademe Yöneticileri Arasından Belirlenmemesi

İdarede taşınır kontrol yetkilisinin mevzuata uygun görevlendirilmediği tespit edilmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri" başlıklı 6'ncı maddesinde; taşınır kontrol yetkililerinin, harcama yetkililerince, taşınır kayıt yetkilisinin yapmış olduğu kayıt ve işlemleri kontrol etmek üzere yardımcılardan veya bunların bir alt kademesindeki yöneticileri arasından görevlendirileceği, personel yetersizliği nedeniyle taşınır kontrol yetkilisi görevlendirilemeyen harcama birimlerinde bu görevin harcama yetkilisi tarafından yerine getirileceği ve taşınır kontrol yetkilisi ile taşınır kayıt yetkilisi görevinin aynı kişide birleşmeyeceği belirtilmiştir. Maddenin devamında ise taşınır kayıt yetkililerinin ve taşınır kontrol yetkililerinin görev ve sorumlulukları sıralanmıştır.

Buna göre; taşınır kontrol yetkililiği müessesinin önemine binaen bu görevin harcama yetkililerinin bir alt kademe yöneticileri arasından görevlendirilecek kişi tarafından yapılması gerektiğini, bu hususun mümkün olmaması halinde ise bu görevin bizzat harcama yetkilileri tarafından yerine getirilmesini belirtmiştir.

Yapılan incelemede; taşınır kontrol yetkilisi görevlileri harcama yetkilisi veya harcama yetkililerinin bir alt kademe yöneticileri arasından değil de Taşınır Mal Yönetmeliği'ne aykırı olarak tekniker, memur, mühendis ve istatistikçi gibi personeller arasından belirlendiği görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, bulgu konusu hususa iştirak edildiği ve bundan sonraki süreçte mevzuata uygun görevlendirmelerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak taşınır kontrol yetkilisi görevlendirilmelerinin mevzuata uygun bir şekilde tesis edilip taşınır kontrol yönetim sisteminin etkililiği sağlanmalıdır.

BULGU 5: İşçilere Yasal Süreyi Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması

Belediyede kadrolu işçi ve sürekli işçi olarak istihdam edilen personele, mevzuatla belirlenen süreyi aşacak şekilde, fazla mesai yaptırıldığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Fazla çalışma ücreti" başlıklı 41'inci maddesinin birinci fıkrasında fazla çalışma; Kanunda yazılı koşullar çerçevesinde haftalık kırk beş saati aşan çalışmalar olarak tanımlanmış, sekizinci fıkrasında ise fazla çalışma süresinin iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı belirtilmiştir.

Anılan maddenin son fıkrasına istinaden hazırlanan ve 06.04.2004 tarihinde yürürlüğe giren İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin "Fazla çalışmada sınır" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında ise; fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı ve bu süre sınırının işyerlerine veya yürütülen işlere dair değil, işçilerin şahıslarına ilişkin olduğu ifade edilmiştir.

Bu hükümlerin amacı, fazla çalışmanın istisnai bir durum olması ve bu sebeple yıl içinde yapılacak fazla çalışmanın sınırlandırılmasıdır.

Yapılan incelemede; anılan mevzuat hükümlerine aykırı olarak kadrolu işçi ve sürekli işçilerin büyük bir çoğunluğuna 270 saatten fazla mesai yaptırıldığı ve bu şekilde kanunda öngörülen sınırın aşıldığı görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, yıl içerisinde meydana gelen doğal afetler nedeniyle işçilere yasal süreyi aşan fazla mesai yaptırıldığı; ancak bundan sonraki süreçte söz konusu hususta gerekli hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, işçilere fazla mesai yaptırılması ile ilgili olarak, yukarıda açıklanan yasal düzenlemelerde belirlenen kısıtlamalara riayet edilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Hizmet Alımı Yoluyla Belediye Şirketinden Temin Edilen Kişilerin Müdür Olarak Görevlendirilmesi

İdare tarafından; belediye şirketinden hizmet alımı usulüyle temin edilen kişilerin, müdür olarak görevlendirildiği tespit edilmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "İstihdam şekilleri" başlıklı 4'üncü maddesinde; kamu hizmetlerinin; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürüleceği hükme bağlanmıştır.

Aynı maddenin; (A) fıkrasında; "memur" mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler olarak tanımlanmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinin altıncı fıkrasında; kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurların belediye başkanının talebi, kendilerinin ve kurumlarının muvafakatiyle, belediyelerin birim müdürü ve üst yönetici kadrolarında geçici olarak görevlendirilebilecekleri ifade edilmiştir.

Anılan mevzuat hükümlerine göre; genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerinin yerine getirilmesiyle görevli birim yetkililerinin 657 sayılı Kanun'a tabi devlet memuru olmaları gerektiği açıktır. Söz konusu istihdam ihtiyacı ya 657 sayılı Kanun'a göre istihdam edilen devlet memurları arasından ya da 5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesi kapsamında diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan memurlar arasından karşılanmalıdır.

657 sayılı Kanun'a göre memur ve amir arasında hiyerarşi bulunmaktadır. Dolayısıyla hizmet alımıyla temin edilen personelin memur ve amiri arasında bir hiyerarşik kademeye konulması veya bir memurun amiri olması mevzuat hükümlerine aykırıdır. 657 sayılı Kanun ve ilgili yönetmeliklere göre bir memur tarafından yürütülmesi gereken müdürlük görevi vekâleten veya tedviren hizmet alımı yoluyla temin edilen bir personel eliyle yürütülemez. Buna ilave olarak, yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri gereğince, ilgili personel, kadroya dayalı olarak çalışan devlet memurları hakkında sicil raporu düzenleyemez ve devlet memurlarının amiri olarak görev yapamaz. Zira memur ile şirket personeli farklı statülere sahip olup, farklı kanunlara tabidirler.

Yapılan incelemede; hizmet alımı yoluyla temin edilen 5 şirket personelinin, İdarece çeşitli birimlerde tedviren müdür olarak görevlendirildiği görülmüştür. Bu şekilde bir uygulamanın; 657 sayılı Kanun'un belirttiği kariyer ve liyakat ilkelerini zedelediği, "Belediye ve Bağlı Kuruluşlar ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik" ile yapılan düzenlemeleri devre dışı bıraktığı,

kurumsallaşmayı engellediği, kurum içinde mali kontrolü zayıflatıp riskleri çoğalttığı, personelin motivasyonunda ve veriminde düşüşe sebep olduğu değerlendirilmektedir.

Kamu İdaresi cevabında; bulgu konusu hususa iştirak edildiği ve mevzuata uygun olarak yeni görevlendirilmelerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; belediye şirketi çalışanı statüsünde olan personelin müdür kadrolarında görevlendirilmemesi, atamaların yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri doğrultusunda yapılması gerekmektedir.

BULGU 7: Hizmet Alımı Yoluyla Belediye Şirketinden Temin Edilen Personelin Zabıta ve İtfaiye Teşkilatında Görevlendirilmesi

İşçi olarak hizmet alımı suretiyle istihdam edilen 104 personelin itfaiye ve zabıta personeli olarak çalıştırıldığı tespit edilmiştir.

Anayasa'nın 128'inci maddesinde; genel idare esaslarına göre yürütülen kamu hizmetlerinin gerektirdiği görevlerden asli ve sürekli nitelik taşıyanların, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle gördürüleceği belirtilmiş olup, Belediyelerin sunmuş olduğu itfaiye ve zabıta hizmetlerinin de bu nitelikte olduğu aşikârdır.

11.09.2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2019/27 Esas, 2019/56 Karar sayılı ve 26.06.2019 tarihli Anayasa Mahkemesi Kararı'nda; genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli bir görev niteliği taşıyan itfaiye hizmetinin, Anayasa'nın 128. Maddesi uyarınca kamu görevlileri eliyle yürütülmesinin zorunlu olduğu, devletin söz konusu görevi ifa ederken anılan kamu hizmetini kamu görevlisi olmayan kişilere gördürmesine yol açacak düzenleme yapmasının mümkün bulunmadığı ifade edilmiştir.

Atama, mesleğe kabul, görevde yükselme gibi hususların ayrıca yönetmelikle düzenlendiği itfaiye ve zabıta hizmetlerinde bu durum aynen geçerli olup bu hizmetlerin dışardan hizmet alımı suretiyle gerçekleştirilmesi mümkün bulunmamaktadır. İtfaiye ve zabıta biriminde; kendi yönetmelikleri gereğince mesleğe kabul edilen; asli görevi olarak bu hizmetleri sürekli yürütmekle görevlendirilen personel istihdam edilmelidir. Bunun haricinde; belediyenin kendi şirketinde istihdam ettiği; asli görevi zabıta ve itfaiye hizmetleri olmayan ve Belediye Zabıta Yönetmeliği'nde ve Belediye İtfaiye Yönetmeliği'nde öngörülen şartlara tabi tutulmamış personeli hizmet alımı suretiyle zabıta ve itfaiye personeli olarak görevlendirebilmesi mümkün olmadığı gibi, idari kolluk yetkilerinin kullanılmasında da bazı

sıkıntılara yol açacaktır (bu personelin ceza tutanağı düzenlemesinin hukuksuz olması gibi).

Belediye itfaiye ve zabıta hizmetleri, asli ve sürekli kamu hizmeti kapsamında olduğundan, bu hizmetlerin belediye şirketinde istihdam edilen işçilere gördürülmesi anılan mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Yapılan incelemede, hizmet alımı suretiyle temin edilen ve işçi statüsünde olan 104 adet personelin fiilen itfaiye ve zabıta hizmetlerinde görevlendirildiği görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, ilgili personelin zabıta ve itfaiye hizmetlerinde yardımcı personel olarak görev yaptığı, itfaiye ve zabıta bünyesinde açıktan atama yoluyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak 160 personel alındığı, ayrıca Belediye İtfaiye ve Zabıta yönetmeliklerine uygun şekilde kadroların oluşturulması için gerekli işlemlerin başlatılacağı ifade edilmiştir.

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin "Geçici görevlendirme" başlıklı 41'inci maddesinde, sadece belediyede çalışan memurların zorunlu hallerde büro hizmetlerinde çalışabilmesine imkan tanımıştır.

Aynı zamanda Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına İlişkin Esaslara göre Büyükşehir Belediyesinin norm kadroları arasında zabıta ve itfaiye yardımcı personeli bulunmamaktadır.

Sonuç olarak; Anayasanın 128'inci maddesine göre, genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli bir görev niteliği taşıyan itfaiye ve zabıta hizmetinin, ilgili yönetmeliklere göre temin edilen kişiler tarafından yürütülmesi gerekmektedir.

BULGU 8: Kıyı Kenar Protokolü Kapsamında Yer Alan Taşınmazlara İlişkin Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi

İdare tarafından, kıyı kenar protokolü kapsamında tahsis alınan taşınmazlara ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmediği tespit edilmiştir.

3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun "Kıyıda ve denizde yapı" başlıklı 13'üncü maddesinde;

Uygulama imar planı yapılmadan; rekreatif amaçlı iskele, tonoz sistemleri, aralarında en az 150 metre mesafe olmak kaydı ile 6 m²'yi geçmeyen büfe ve kirletici etkisi olmayan fosseptik yapımını gerektirmeyen seyyar tuvalet ile sabit olmayan duş, gölgelik ve soyunma kabini yapabileceği belirtilmiş maddenin devamında ise; kıyıda onaylı uygulama imar planına

göre ve çevre kirliliğinin önlenmesine ilişkin tüm önlemler alınmak koşuluyla, yaya, yürüyüş ve bisiklet yolları, park, çocuk bahçesi, oyun alanları, açık spor alanları, meydan, tematik bahçeler gibi açık alan kullanımları ile toplam emsali alanın %5'ini ve yüksekliği cami hariç 6,50 metreyi aşmayan; yeme içme yeri, büfe, çay bahçesi, sergi üniteleri, millet kıraathanesi, cami, mescit, tuvalet, duş, sağlık üniteleri (acil yardım ve benzeri) ve idare binalarını içeren millet bahçesi yapılabileceği hüküm altında alınmıştır.

İdare tarafından imzalanan Kıyı Kenar Protokolü'nün "Amaç" başlıklı 1'nci maddesinde; protokolün amacının, kıyı ve sahil şeritleri ile dolgu alanlarının doğal ve kültürel özelliklerini gözeterek korumak, bu yerlerin toplumun yararlanmasına açık şekilde kullanımlarını sağlamak, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu ve bunların uygulama yönetmeliklerine uygun olarak ilgili taşınmazların yapılması, yaptırılması ve yapılış amaçlarına uygun kullanılmasını düzenlemek olduğu belirtilmiştir.

Aynı protokolün "Kullanım Şartları ve Denetim" başlıklı 7'nci maddesinin 3'üncü fıkrasında; ilgili taşınmazlara ilişkin tespit edilen aykırılıklar ve eksikliklerin Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından giderileceği hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan Büyükşehir Belediyesi tarafından protokol kapsamında verilen Taahhütname'de; İlgili taşınmazların 3621 sayılı Kıyı Kanunu ile bu Kanun'un uygulama yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanacak avan projesine uygun olarak kullanılacağı, mevcut aykırılıkların projeye uygun hale getirileceği taahhüt edilmiştir.

Samsun Büyükşehir Belediyesinin 2023 yılı iş ve işlemlerin incelenmesi neticesinde aşağıdaki tabloda detayları yer alan taşınmazlara anılan mevzuat hükümlerine ve kıyı kenar protokolüne uygun olmadığı görülmüştür.

Tablo 9: Kıyı Kenar Protokolüne Uygun Olmayan Taşınmazlar

S.No	CİNSİ	İLÇE	KULLANIM ALANI (m ²)
1	Plaj, Büfe, Çay Bahçesi ve Müştemilatı	İlkadım	10.025,9
2	Çay Bahçesi ve Müştemilatı	Atakum	280,3
3	Büfe Çay Bahçesi ve Müştemilatı	Atakum	544,53
4	Büfe	Atakum	344,31
5	Büfe	Atakum	299,92
6	Büfe	Atakum	56,76
7	Büfe ve Müştemilatı	Canik	35.086,2
8	Sosyal Tesis. Büfe Otopark Çay Bahçesi ve Müştemilatı	Terme	93.257,95
9	Lokanta ve Kafeterya	İlkadım	2.895,73

10	Büfe ve Müştemilatı	İlkadım	250
11	Plaj, Büfe, Çay Bahçesi ve Müştemilatı	İlkadım	18.249
12	Büfe	Atakum	417,47

Kamu idaresi cevabında; konuyla alakalı yürütülen bazı projelerin bulunduğu ve Kıyı Protokolü'ne kapsamında olan belediye taşınmazlarının, bu proje kapsamında 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak ilgili taşınmazlara ilişkin mevzuata aykırılıkların giderilerek 3621 sayılı Kıyı Kanunu başta olmak üzere mevzuat hükümlerine uyulması gerekmektedir.

BULGU 9: Yapım İşlerine İlişkin Bütün Riskler Sigortalarının Zamanında Yaptırılmaması

Yapım işlerine ait all risk sigortası başlangıç tarihlerinin Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 9'uncu maddesinde yapım işlerinde iş ve işyerinin sigortalanacağı, sigortanın mahiyetini açıklayan Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında; yüklenicinin, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 9'uncu maddesi hükümleri dâhilinde; işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı "inşaat sigortası (bütün riskler), geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki inşaat sigortası (bütün riskler) Genel Şartları çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorunda olduğu hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan sigorta poliçesinin ve sigortacının sorumluluğunun başlangıç tarihi ile ilgili tüm inşaat sigortalarında geçerli olmak üzere 01.02.2009 tarihinde yürürlüğe konulan İnşaat Sigortası Genel Şartları (Bütün Riskler)'nin "Çeşitli Hükümler" kısmının "Sigorta Priminin Ödenmesi, Sigortacının Sorumluluğunun Başlaması ve Sigorta Ettirenin Temerrüdü" başlıklı C.1 maddesinde; sigorta priminin tamamının, primin taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın (ilk taksit) akit yapılır yapılmaz ve en geç poliçenin teslimi karşılığında ödeneceği,

aksi kararlaştırılmadıkça, prim veya peşinat ödenmediği takdirde poliçe teslim edilmiş olsa dahi sigortacının sorumluluğunun başlamayacağı ve bu hususun poliçenin ön yüzüne yazılacağı ifade edilmiştir.

Anılan mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; yapım işi ihalelerinde yüklenici, işin başlangıç tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen sürelerde oluşacak deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı inşaat sigortası (bütün riskler) yaptırmakla yükümlüdür. Ayrıca inşaat sigortasının başlaması için sigorta priminin tamamının, primin taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın ödenmesi şarttır. Prim ödemesi yapılmadığı takdirde ilgili sigortanın sorumluluk yönüyle bir geçerliliği bulunmamaktadır.

Yapılan incelemede, 2023 yılında yapımı devam eden ve geçici kabulü yapılan işlerin yer teslimlerinin yapılarak inşaatın başlatıldığı; ancak inşaat sigortası (bütün riskler) sigortalarının daha sonraki tarihlerde tanzim edildiği, bu uygulamanın da genellik arz ettiği görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında; zamanında bildirim yapılmayan All Risk Sigortalarına ilişkin mevzuatta herhangi bir cezai müeyyide bulunmadığı, ancak bundan sonraki süreçte bulgu doğrultusunda sigorta poliçelerinin zamanında düzenlenmesi için gerekli önlemlerin alınacağı ifade edilmiştir.

Yapım işine ait inşaat sigortası poliçelerinin zamanında yapılmaması veya primlerinin ödenmemesine bağlı olarak sorumlulukla ilgili hükümlerin işe başlama tarihi yerine ileri tarihlerde geçerlilik kazanması, Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin anılan hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, Yapım işine ait inşaat sigortası poliçelerinin yüklenicinin işe başladığı tarih itibarıyla başlatılması, söz konusu sigortalara ilişkin primlerin zamanında ödenmiş olması gerekmektedir.

BULGU 10: İdare Tarafından Yabancı Menşeli Araç Kiralanması

İdare tarafından ilgili mevzuat kapsamında yasak olmasına rağmen ihale ve doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirilen araç kiralama hizmet alımı işinde yabancı menşeli binek araçların temin edildiği tespit edilmiştir.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun "Kanunun şümulü" başlıklı 1'nci maddesinde, belediyelerin bu Kanun hükümlerine tabi olduğu hüküm altına alınmış, "Kurumların edinebilecekleri taşıtlar" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasında, kurumların taşıt ihtiyaçlarını hizmet alımı suretiyle karşılamalarının esas olduğu, kullanılacak taşıtların, muayyen ve standart tipte, lüks ve gösterişten uzak, memleket yollarına elverişli ucuz ve ekonomik olanlarından temin olunmasının gerektiği ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un 12'nci maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendinde ise, "Hizmet alımı suretiyle edinilecek taşıtların cinsi, adedi, yaşı, hangi hizmetlerde kullanılacağı, kaynağı, yabancı menşeli olup olmayacağı ve diğer hususlar için gerekli esas ve usûller Cumhurbaşkanınca saptanır." hükmü yer almıştır. 02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 180'inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.

Bu kapsamda, Bakanlar Kurulu tarafından 17.03.2006 tarihinde 2006/10193 sayılı Karar ile "Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller" kabul edilmiştir. Söz konusu Esas ve Usuller'in "Genel esaslar" başlıklı 6'ncı maddesinde, hizmet alımı suretiyle yabancı menşeli binek ve station wagon cinsi taşıt edinilmesinin 237 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen makam ve hizmetler ile sınırlı olacağı belirtilmiştir.

237 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesi 2014 yılında kabul edilen 6519 sayılı Kanun'la "Bu Kanun kapsamında edinilecek taşıtların menşei, silindir hacimleri ve diğer niteliklerini belirlemeye ve sınırlamalar getirmeye Cumhurbaşkanı (Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi öncesi "Bakanlar Kurulu" ifadesi yer almaktaydı) yetkilidir." şeklinde değiştirilmiştir. Böylece Cumhurbaşkanı (değişiklikten önce Bakanlar Kurulu) gerektiğinde taşıtların menşeinin yanı sıra diğer özellikleri hakkında da sınırlamalar getirmeye yetkilendirilmiştir. Bu çerçevede, Bakanlar Kurulu tarafından 2014/6425 sayılı Karar'ın ekinde 237 Sayılı Taşıt Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Karar kabul edilmiştir.

Söz konusu Karar'a göre 237 sayılı Kanun'a ekli (1) sayılı Cetvelde yer alan makamlar, (2) sayılı cetvelde yer alan makamlar (son iki sırası hariç), güvenlik önlemleri (zırhlı) araçlar, koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunan araçlar ve idarelerin yurtdışı teşkilatları için edinilen araçlar, yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi taşıt edinilebilmektedir. Bu sayılanların dışında kalan makam veya hizmetler için hibe dâhil her ne suretle olursa olsun yabancı menşeli araç veya station-wagon cinsi taşıt temin edilmesi mevzuat

hükümlerine aykırılık teşkil edecektir. Ayrıca, yerli muhteva oranı %50'nin altında kalan taşıtlar yabancı menşeli sayılmaktadır.

30.06.2021 tarihinde yayımlanan 2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nin "Resmi taşıtların edinilmesi ve kullanılması" başlıklı bölümünde; kamu kurum ve kuruluşlarının taşıt edinimlerinin ihtiyaç analizine dayandırılacağı, ilgili mevzuatında belirtilen makam ve hizmetler hariç olmak üzere hibe dâhil her ne suretle olursa olsun yabancı menşeli taşıt edinilmeyeceği, 237 sayılı Taşıtlar Kanunu uyarınca izin verilenler hariç hiçbir makama arazi binek gibi taşıtlar ile yabancı menşeli taşıtların makam aracı olarak tahsis edilmeyeceği belirtilmektedir.

Yabancı menşeli araç temin edilebilecek makamlar ile hizmetlere ilişkin yukarıda yer verilen düzenlemeler dışında herhangi bir düzenleme yapılmamış olup belediyeler yabancı menşeli binek araç edinebilecekler arasında yer almamıştır. Diğer bir ifade ile Kanun'a ekli mezkûr cetvellerde belediye teşkilatı içerisinde yer alan herhangi bir makam için veya belediye hizmetleri için yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi araç temin edilebileceğine dair bir ibare bulunmamaktadır.

Yapılan incelemede, Belediyenin 2023 yılında ihale usulü ve doğrudan temin yöntemiyle kiralamış olduğu detayları aşağıdaki tabloda gösterilen 6 adet taşıtların yabancı menşeli olduğu görülmüştür.

Tablo 10: Yabancı Menşeli Binek Araç Listesi

S.NO	MARKA	MODEL
1	SKODA	OCTAVIA
2	SKODA	SUPERB
3	VOLKSWAGEN	PASSAT
4	BMW	750d
5	AUDİ	A8
6	VOLVO	XC90

Kamu İdaresi cevabında; bahse konu araçlara ödenen tutarın yerli muhteva oranını sağlayan araçlara ödenen tutara ilişkin sınırlamalara uyduğu, bazı araçların süreç içerisinde arızalanan araçlar yerine, bazılarının ise koruma hizmeti kapsamında temin edildiği, diğer araçların ise arazi aracı olarak kullanıldığı ifade edilmiştir.

İlgili araçlar, yerli muhteva oranına uyan araçlara ilişkin ödenecek tutara ilişkin sınırlamaya uysa bile, hibe dahil her ne suretle olursa olsun Belediyelerin yabancı menşeli araç edinmesi mümkün değildir. Ayrıca yabancı menşeli arazi binek araçlarının arazide kullanılmış olması, söz konusu araçların kiralanabilmesi için hukuki dayanak teşkil etmemektedir.

Sonuç itibarıyla; İdare tarafından hibe dâhil her ne suretle olursa olsun yabancı menşeli araç temin edilmemesi, araç edinimlerinin mevzuat hükümlerine uygun olarak yapılması gerekmektedir.

BULGU 11: İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Yönetmelik Hükümlerine Aykırı Yapılar Hakkında Yasal Sürecin Eksik İşletilmesi

Büyükşehir Belediyesi Zabıta Daire Başkanlığınca işyeri açma ve çalışma ruhsatına ve imar mevzuatına aykırı olduğu bilgi, belge, fotoğraf ve tutanaklarla kanıtlanmış olan yapılar hakkında yasal sürecin eksik olarak işletildiği tespit edilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir belediyesinin imar denetim yetkisi" başlıklı 11'inci maddesinde;

Büyükşehir belediyesinin, ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetlemeye yetkili olduğu, denetim yetkisinin, konu ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi istemeyi, incelemeyi ve gerektiğinde bunların örneklerini almayı içerdiği, bu amaçla istenecek her türlü bilgi ve belgelerin en geç on beş gün içinde büyükşehir belediyesine verileceği, denetim sonucunda belirlenen eksiklik ve aykırılıkların giderilmesi için ilgili belediyeye üç ayı geçmemek üzere süre verileceği, bu süre içinde eksiklik ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesinin eksiklik ve aykırılıkları gidermeye yetkili bulunduğu, büyükşehir belediyesi tarafından belirlenen ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların, gerekli işlem yapılmak üzere ilgili belediyeye bildirileceği, belirlenen imara aykırı uygulamaların, ilgili belediye tarafından üç ay içinde giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesinin 3194 sayılı İmar Kanununun 32 ve 42'nci maddelerinde belirtilen yaptırım hükümlerine ve yetkilerini kullanma hakkına sahip olduğu, ancak 3194 sayılı Kanunun 42'nci madde kapsamındaki konulardan dolayı ilgililere iki kez ceza verilemeyeceği,

hükme bağlanmıştır.

Buna göre, imar mevzuatına ve işyeri açma ve çalışma ruhsatına aykırı olduğu kanıtlanmış olana yapıların ve işletmelerin büyükşehir belediyesince ilçe belediyelerin

bildirilmesi, ilçe belediyelerince bu işletme ve yapılar hakkında üç aylık süre içinde işlem tesis edilmemesi halinde, bizzat büyükşehir belediyesince işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Büyükşehir Belediyesi Zabıta Daire Başkanlığınca işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyet gösteren, ruhsatta öngörülen işletme alanı dışına çıkan, kamuya ait otopark alanını işgal eden, imara aykırı olarak üzerine eklenti yapılan işyerleri hakkında tutanak tutulduğu, bu tutanakların fotoğraflar ve diğer kanıtlayıcı belgelerle de desteklendiği, büyükşehir belediyesince söz konusu tespitlerin ilçe belediyelerine yazıldığı, ilçe belediyelerine verilen üç aylık süre sona ermesine rağmen bu işyerleri hakkında büyükşehir belediyesince İmar Kanununun 32'nci ve 42'nci maddelerinde öngörülen hükümlerin işletilmediği görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında; Büyükşehir Belediyesince yapılan denetimlerde bilgi, belge ve fotoğraflarla imar mevzuatına aykırı olduğu tespit edilen yapılar hakkında; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 11'inci maddesi hükümleri doğrultusunda belirlenen imara aykırılıkların Büyükşehir Belediyesi tarafından yasal işlemlerin başlatılması için ilgili ilçe belediyelerine bildirildiği; söz konusu aykırılıklar arasında 3194 sayılı İmar Kanununun geçici 16'ncı maddesi ve 06.06.2018 tarihli ve 30443 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar çerçevesinde alınması gereken yapı kayıt belgelerinin alınmamış olmasının da bulunduğu, bu işlemlerin ve belgelerin alınması ve sonuçlandırılmasına ilişkin idari ve yargı süreçlerinin başlatılmış olmasının uygulama sürecini uzattığı; ancak bundan sonraki süreçte işyeri açma ve çalışma ruhsatına ve imar mevzuatına aykırı olduğu bilgi, belge, fotoğraf ve tutanaklarla kanıtlanmış olan işletmeler ve yapılar hakkında büyükşehir belediyesince İmar Kanunu'nun 32'nci ve 42'nci maddelerinde öngörülen hükümlerin uygulanması işlemlerinin yasal süre içerisinde yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; işyeri açma ve çalışma ruhsatına ve imar mevzuatına aykırı olduğu bilgi, belge, fotoğraf ve tutanaklarla kanıtlanmış olan işletmeler ve yapılar hakkında büyükşehir belediyesince İmar Kanunu'nun 32'nci ve 42'nci maddelerinde öngörülen hükümlerin uygulanması gerekmektedir.

BULGU 12: Taşıt Kiralamalarında Araçların Motor Hacmine İlişkin Sınırlara Uyulmaması

Kamu İdaresi tarafından kiralanan taşıtların motor hacminin 1600 cc üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

237 Sayılı Taşıt Kanunu'nun "Kanunun Şümulü" başlıklı 1'inci maddesinde, belediyeler tarafından kullanılacak taşıtların 237 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları,

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 12'nci maddesine dayanılarak hazırlanan Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller'in "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde, bu Esas ve Usullerin 237 sayılı Kanun'a tabi olan kurumları ve taşıtları kapsadığı,

"Temel Amaç" başlıklı 5'inci maddesinde, kamu hizmetlerinin gerektirdiği taşıt ihtiyacının hizmet alımı yoluyla karşılanmasının temel amacının, kamudaki taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanması olduğu,

"Kurumların edinebilecekleri taşıtlar" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasında, kurumların taşıt ihtiyaçlarını hizmet alımı suretiyle karşılamalarının esas olduğu, kullanılacak taşıtların, muayyen ve standart tipte, lüks ve gösterişten uzak, memleket yollarına elverişli ucuz ve ekonomik olanlarından temin olunmasının gerektiği,

"Genel Esaslar" başlıklı 6'ncı maddesinin (c) bendinde, Kanuna ekli (1) ve (2) sayılı cetvellerde yer alanlar ile güvenlik önlemleri (zırhlı) araçlar ve koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunan araçlar dışında kullanılacak binek ve station-wagon cinsi taşıtların motor hacminin 1600 cc'yi geçmeyeceği,

hususları düzenlenmiştir.

Belirtilen mevzuat hükümlerine göre; Kanun kapsamında bulunan idareler tarafından kullanılacak taşıtların hizmet alımı yöntemiyle edinilmesi, binek ve station-wagon cinsi taşıtların motor hacminin mevzuatta belirtilen limiti aşmaması ve bu taşıtların, muayyen ve standart tipte, lüks ve gösterişten uzak, memleket yollarına elverişli, ucuz ve ekonomik olanlardan seçilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; kiralanmış taşıtlar içerisinde aşağıda yer verilen tabloda detayları yer alan araçların motor hacminin 1600 cc üzeri olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 11: 1600 cc Üzeri Motor Hacmine Sahip Araçlar

S.NO	MARKA	MODEL	Motor Hacmi
1	BMW	750d	2993 cc
2	AUDİ	A8	2995 cc
3	VOLVO	XC90	1969 cc

Kamu İdaresi cevabında, bundan sonraki süreçte 237 sayılı Taşıt Kanunu ve Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesi Esas ve Usulleri ile diğer tavsiye ve önerilere uygun olarak hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; Kamu İdaresi tarafından kiralanılan taşıtlarda, mevzuatta yer alan düzenlemelerin dikkate alınması ve kiralanılan taşıtların motor hacminin 1600 cc'yi aşmaması gerekmektedir.

BULGU 13: Kargo Taşımacılığı ve Gıda Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların Araçları Üzerindeki Reklam ve Logolardan İlan ve Reklam Vergisi Alınmaması

Kargo taşımacılığı ve gıda sektöründe faaliyet yürüten firmalar ve bunların motorlu araçları için marka, firma ismi ve logolar kullanılmak suretiyle yapılan ilan ve reklamlardan, ilan ve reklam vergisi alınmadığı tespit edilmiştir.

2464 sayılı Kanunu'nun "Konu" başlıklı 12'nci maddesinde, belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklamın, ilan ve reklam vergisine tabi olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanunun "Mükellef ve sorumlu" başlıklı 13'üncü maddesinde de ilan ve reklam vergisi mükellefinin, yurt dışından gönderilen ilan ve reklamlar dâhil olmak üzere, ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzelkişiler olduğu, ilan ve reklam işlerini mutat meslek olarak ifa edenlerin, başkaları adına yaptıkları ilan ve reklamlara ait vergileri mükellefler adına ilgili belediyeye yatırmaktan sorumlu oldukları belirtilmiştir.

Mezkûr Kanun'un "İstisna ve Muaflıklar" başlıklı 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının 6'ncı bendinde, genel ve katma bütçeli idareler ile il özel idarelerinin, belediyelerin, köylerin ve bunların kuracakları birliklerin ve Posta-Telgraf-Telefon ve TC Devlet Demiryolları İşletmelerinin yapacakları her türlü ilan ve reklamlardan ilan ve reklam vergisi alınmayacağı ifade edilmiştir.

Diğer taraftan, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yolları, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek; kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilan ve reklam asılacak yerleri ve

bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.

Anılan Kanun'un "Büyükşehir belediyesinin gelirleri" başlıklı 23'üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde; bu Kanun'un 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilan ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretlerinin büyükşehir belediyesinin gelirleri arasında olduğu belirtilmiştir.

Kamu İdaresinin göndermiş olduğu cevapta; 2023 yılından bu yana zincir marketler başta olmak üzere kargo şirketleri ve gıda sektöründe yer alan birçok firmanın araç logolarına ilişkin beyanname sayısının yapılan denetimler sonucunda 42'den 115'e çıkarıldığı, araç logolarının ilan ve reklam vergi tahsilat tutarının 2022 yılında 24.351,14 TL iken 2023 yılında 59.444,70 TL olarak gerçekleştiği ifade edilmişse de; yapılan incelemede, gıda, içecek ve kargo taşımacılığı sektörlerinde faaliyet gösteren bazı firmaların sahip oldukları araçlar üzerindeki reklam ve logolardan ilan ve reklam vergisinin alınmadığı anlaşılmıştır.

Söz konusu firmalara ait araçlara üzerindeki reklam ve logolardan ilan ve reklam vergisi alınmaması, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun anılan hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Netice olarak gıda, içecek ve kargo taşımacılığı sektörlerinde faaliyet gösteren firmaların, mülkiyetinde bulunan araçlar üzerindeki reklam ve logolardan dolayı mükellefiyetlerinin tesis ettirilmesi ve bu firmalardan ilan ve reklam vergisi alınması gerekmektedir.

BULGU 14: Minibüs, Otobüs, Servis ve Taksi Plakalarının Süresiz Olarak Verilmesi

İl ve ilçe trafik komisyonlarınca süresiz olarak verilen, bir tür satış işlemi sonucunu doğuran hat/plaka izinleri uygulaması ile belediye sınırları içinde ulaşım hizmetlerinin süresiz olarak üçüncü kişiler tarafından yürütüldüğü görülmüştür.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 12'nci maddesinde; trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları

ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek görev ve yetki olarak il ve ilçe trafik komisyonlarına verilmiştir.

Bu Kanun'a dayanılarak 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Karar'ın amacı; vatandaşın ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere toplu taşımacılığın geliştirilmesi, plaka karaborsacılığının ve korsan taşımacılığın önlenmesi, fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması maksadıyla taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilecek ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarının tespit edilmesi olup, kararın 2918 sayılı Kanun'un 12'nci maddesi hükümlerine göre, il trafik komisyonlarınca plaka tahdidi kararı alınan illerde uygulanacağı belirtilmiştir.

Anılan Usul ve Esaslar'ın 3'üncü maddesinde; şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçerek sürekli olarak icra eden, şoförler derneğine üye olup en az iki yıldan beri ilde ikamet eden kişilere ticari plaka verilebileceği ve bu kişilerin de plaka devirlerini ancak benzer şartları taşıyanlara yapabilecekleri, aynı Karar'ın 5'inci maddesinde ise; trafik komisyonunca tespit edilecek sayıda ticari plakanın, tahmin edilen bedelinin %80'ine tekabül eden muhammen bedel ve kapalı teklif usulü ile kamuoyuna duyurularak verilebileceği belirlenmiştir. Bu maddeler birlikte değerlendirildiğinde, minibüs, otobüs, servis ve taksi plakalarının; geçim kaynağı şoförlük mesleği olanlara muhammen bedeli ve süresi belirtmek şartıyla il trafik komisyonu tarafından ihale yoluyla verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin vazifeleri" başlıklı 15'inci maddesinin dokuzuncu fıkrası ve "Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları" başlıklı 19'uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan hüküm ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinin (p) fıkrasındaki hükümlerinden toplu taşıma hakkının belediyelerin görev ve yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca 5216 sayılı Kanun'un "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin (f) ve (p) bendinde toplu taşıma hizmetlerinde Büyükşehir belediyesinin görev ve yetkisinin olduğu, "Ulaşım hizmetleri" başlıklı 9'uncu maddesinde ise Büyükşehir belediyesinin bu yetkileri ve il trafik komisyonunun yetkilerinin ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılacağı belirtilmiştir.

Gerek 1580 sayılı ve 5393 sayılı Belediye Kanunu gerekse 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'na göre toplu taşımaya ilişkin hakların belediyeye ait olduğu anlaşılma ile birlikte belediyelere ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydamlığı sağlayarak sürenin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekmektedir.

5393 sayılı Kanun'un 84'üncü maddesinde ve 5216 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; bu Kanunla, belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun uygulanmayacağı ifade edilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 9'uncu maddesine göre de; Kanun'un yürürlüğe girdiği 23/7/2004 tarihinden itibaren bu madde ile birlikte belediye sınırları içerisinde il trafik komisyonunun toplu taşıma yetkisi kaldırılmıştır. Bu tarihten sonra alınan il trafik komisyon kararları yetki yönüyle geçersizdir.

Danıştay 13. Dairesi'nin Esas No: 2015/985, Karar No: 2015/3164 ve aynı Dairenin Esas No:2014/384, 2014/1950 No.lu Kararlar'ında, belediyelerin yürütmekle görevli ve yetkili oldukları toplu taşıma hizmetine ilişkin olarak;

-Bu hizmeti bizzat yapmak yerine imtiyaz suretiyle devrine karar verilmesi için Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığının onayının alınmasının ön koşul olduğu,

-Kiralama yolunun seçilmesi hâlinde ise hem taşınır hem taşınmazlar için kira süresinin 10 yıllla sınırlı olduğu,

-Ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi usulünde ise ruhsat verilecek sürenin, tespit edilen muhammen bedelin yıllık mı yoksa ruhsat verilen süre için mi öngörüldüğünün, yıllık olarak tespit edilmiş ise her yıla ilişkin artış oranının nasıl belirleneceğinin vb. hususların açık bir şekilde ortaya konulması gerektiği,

-İhalelerin Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği,

ifade edilmiştir.

Aynı Dairenin Esas No:2014 / 1735, Karar No: 2014 / 2859 Kararı'nda; "... davacı kooperatifin il trafik komisyonu kararları ile kazanılmış haklarının bulunduğu iddiasına yönelik olarak, toplu taşıma hatlarını işletme ve işletirme imtiyazına sahip olan belediyelere imtiyaz hakkı bedeli veya kira ücreti ödemedi, il trafik komisyonlarının verdiği kararların kazanılmış

hak oluşturacağı iddiasıyla toplu taşıma hatlarının bedelsiz kullanımının söz konusu olmayacağı gerekçesiyle ilk derece mahkemesi tarafından davanın reddine karar verilmiş olup, bu karar Danıştay tarafından da onanmıştır.” Danıştay’ın bu kararı ve bu yöndeki müstakar kararları; toplu ulaşım haklarının ihale süreçlerine ve yukarıda belirtilen usullere uyulmaksızın devrinin mümkün olmayacağını ve bu usullere tabi olmaksızın elde edilen hakların da kazanılmış hak olarak değerlendirilemeyeceğini ortaya koymaktadır.

Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği’nin 29’uncu maddesinde; “Büyükşehir belediyeleri dâhilinde daha önce il trafik komisyonları veya valiliklerce alınan karar veya izinlerle elde edilmiş haklar saklıdır” denilmektedir.

Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, bu hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmiş olması gerekmektedir. Nitekim Danıştay 10. Dairesinin 2000/2114 Esas ve 2002/3458 sayılı Kararı’na göre; “...Kazanılmış hak, bir hak sağlamaya elverişli nesnel kuralların bireylere uygulanması ile onlar için doğan öznel hakkın korunması anlamında kabul edilebileceğinden, kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın yeni düzenlemeden önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekmektedir.”

Yukarıda belirtilen yüksek yargı kararları ışığında, belediyenin görev alanına giren bir hizmetin süresiz olarak üçüncü kişilere bir hak olarak verilmesi suretiyle gördürülebilmesi hukuken mümkün gözükmemekle birlikte mevzuata aykırı olarak tesis edilen ve belirtilen nitelikteki işlemlerin ilgililer yönünden kazanılmış hak doğurması da aynı nedenle mümkün değildir.

04.05.2021 tarih ve 31474 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesi’nin 07.04.2021 Tarihli ve 2018/20720 Başvuru Numaralı Kararında; İl Trafik Komisyonu kararı ile ihalesiz olarak verilen yolcu taşıma imtiyazının iptal edilerek söz konusu işin ihale ile verilmesi gerektiği konusunda herhangi bir tereddüt bulunmadığı, bununla birlikte idarenin “iyi yönetim” ilkelerine uygun olarak hat sahiplerini karar almadan önce objektif koşullar konusunda bilgilendirerek yeni oluşacak duruma kendilerini hazırlayabilecekleri imkân sunması, gerekirse makul olarak değerlendirilebilecek bir süre öngörülerek bir geçiş dönemi sağlanması, böylelikle yapılacak hukuki müdahale sonrasında bütün külfetin hat sahiplerinin üzerine kalmamasına azami gayret gösterilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, bulguda belirtilen öneriler doğrultusunda gerekli planlamanın

yapılarak süresiz hat ve plaka tahsisi işlemlerinin iptali yoluna gidileceği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, il ve ilçe trafik komisyonları tarafından minibüs, otobüs, dolmuş ve taksi plakalarının süresiz olarak verilmesinin, 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na aykırı olduğu, ayrıca süresiz olarak verilen toplu taşıma hakkının plaka sahipleri açısından kazanılmış bir hak olarak değerlendirilemeyeceği açıktır. Bu çerçevede, minibüs, otobüs, servis ve taksi plakalarının, ilgili mevzuat ve 04/05/2021 tarih ve 31474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararı doğrultusunda, iyi yönetim kurallarına da riayet edilerek hat sahiplerine makul bir süre tanınmak kaydıyla Belediye Kanunu'na uygun olarak süre ve şartları da belirtilerek ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 15: Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal Alımlarında, Bütçeye Konulan Ödenğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesinin (d) bendinde belirtilen parasal limitler dâhilinde yapılan mal alımları ve hizmet alımlarına ilişkin harcamaların yıllık toplamının, 2023 yılı bütçesine bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unu, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aştığı görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (ı) bendinde; "Bu Kanunun 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamı, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamaz." hükmü yer almaktadır.

Anılan Kanun'un "Pazarlık usulü" başlıklı 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde idarelerin yaklaşık maliyeti 1.439.543 TL'ye kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımlarını pazarlık usulü ile temin edebileceği;

"Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin 431.810 TL'yi, diğer idarelerin 143.845 TL'yi aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımların ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulü ile karşılanabileceği belirtilmektedir.

31.12.2020 tarih ve 31351 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan "4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci Maddesinin (ı) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ"ın

“Genel esaslar” başlıklı 4’üncü maddesinde; “(2) Kanununun 62 nci maddesinin (1) bendine göre, Kanun kapsamında yer alan ve bütçe sahibi olan kamu idareleri; Kanununun gerek 21’inci maddesinin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar hariç 22 nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin % 10’unu Kurulun uygun görüşü olmadan aşamaz. Bu oran aşılarak Kuruma yapılan başvurular reddedilir. (3) Kanununun 21 inci maddesinin (f) bendi ve 22 nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu amaçla konulan toplam ödenek tutarı dikkate alınır. Mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı % 10 oranı hesaplanır.” hükümleri yer almaktadır.

Buna göre Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, gerek 21’inci maddenin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar hariç 22’nci maddenin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin %10’unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadan aşamayacaklardır.

Yapılan incelemede, idarenin 2023 yılında mal alımları için 900.314.925,82 TL, hizmet alımları için 1.329.173.547,82 TL tutarında ödenek ayırdığı, 2023 yılı için öngörülen limitin mal alımları için 90.031.492,58 TL, hizmet alımları için 132.917.354,78 TL olduğu, 2023 yılı içinde 21 ve 22’nci madde kapsamında 107.081.341,22 TL tutarında mal alımı, 183.898.668,40 TL tutarında hizmet alımı yaptığı, limitlerin hem mal alımında hem hizmet alımında aşıldığı, buna rağmen %10’u aşan kısım için Kamu İhale Kurulundan uygun görüş alınmadığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında; idarenin harcama birimlerinin doğrudan temin ve pazarlık usulünün kullanılması gereken durumlarda bütçenin söz konusu ödenek durumunun kontrol edilerek %10 sınırını aşmayacak şekilde işlemlere devam edilmesi konusunda uyarıldığı, 2022 yılına göre doğrudan temin dosya sayısının 2023’te azalış gösterdiği ancak ödeneğin aşılması hususunun giderilemediği, 2024 yılı bütçe yönetimi çalışmaları çerçevesinde sınırın aşılmaması için gerekli çalışmaların yürütüldüğü ifade edilmiştir.

Belediye tarafından 2023 yılı içerisinde, 4734 sayılı Kanun’un 22’nci maddesinin (d) bendi kapsamında gerçekleştirilen mal alımları ve hizmet alımlarında, bütçeye bu amaçla konulan ödeneklerin %10’u tutarındaki sınırın, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan

aşılması hususu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve ilgili Tebliğ hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 16: Sayıştay İlamlarından Doğan Alacakların Tahakkuk İşlemlerinin Yapılmaması ve Bu Alacaklara Faiz Tahakkuk Ettirilmemesi

Sayıştay İlamlarından doğan alacakların tahakkuk işlemlerinin yapılmadığı ve bu alacaklar için faiz yürütülmediği tespit edilmiştir.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "İlamların infazı" başlıklı 53'üncü maddesinde, ilamlarda gösterilen tazmin miktarının hüküm tarihinden itibaren kanuni faize tabi tutularak 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil olunacağı hükmüne yer verilmiştir.

Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "Kamu zararlarından doğan alacaklarda faiz" başlıklı 18'inci maddesinde; kamu zararından doğan alacaklarda ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faizin başlangıç tarihinin kural olarak zararın olduğu tarih olarak kabul edileceği, Sayıştay ve mahkeme ilâmları ile tespit olunan kamu zararından doğan alacaklarda faiz başlangıç tarihinin, ilâmda faizin başlangıcı hakkında hüküm varsa belirtilen tarih, aksi takdirde karar tarihi olacağı, kamu zararından doğan alacaklara uygulanacak faiz konusunda aksine bir hüküm bulunmayan hallerde 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Usulü Hakkında Yönetmeliğin 111 ve 112'nci maddelerinde; kişilerden alacaklar hesabına kaydedilen alacakların her biri için ayrı bir alacak izleme dosyası açılacağı, alacakların bu dosyalardan izleneceği, bu dosyalara, alacağın hesaplara alındığı mali yıl ile bu rakamlardan sonra gelmek üzere mali yılbaşında birden başlayarak verilen rakamlardan oluşan bir alacak sıra numarası verileceği, bu alacaklar için tahakkuk ettirilerek faiz bölümüne kaydedilen faizlerin de alacağın aslına ait alacak sıra numarası verileceği ve faizlerin tahsilinin de aynı dosyadan izleneceği, kişilerden alacaklar hesabında kayıtlı alacaklar için tahakkuk ettirilen faiz tutarlarının 140 Kişilerden Alacaklar Hesabına borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Mezkûr mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, Sayıştay ve mahkeme ilâmları ile tespit olunan kamu zararından doğan alacaklarda faiz başlangıç tarihi, ilâmda faizin başlangıcı hakkında hüküm varsa belirtilen tarih, aksi takdirde karar tarihi olacak, kamu zararından doğan diğer alacaklarda ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faizin başlangıç tarihinin ise kural olarak zararın olduğu tarih olarak kabul edilecek, ayrıca kişilerden alacaklar

hesabında kayıtlı alacaklar için tahakkuk ettirilen faiz tutarları da 140 Kişilerden Alacaklar Hesabında izlenecektir.

Kamu İdaresi cevabında; Sayıştay İlamlarından tahakkuk işlemleri tamamlanmış ancak temyiz sürecinin devam eden sicillerin bulunduğu, ayrıca gelir modülü üzerinden tamamlanan tahakkukların sistemde görünmesine rağmen muhasebe muavin defterinde 140.01 alacak kodu yerine sehven 140.02 kodunda izlendiği, bu aksaklığın giderilmesi için gerekli çalışmaların başlatıldığı ifade edilmişse de; yapılan incelemede, geçmiş yıllardan kalan ve kesinleşmiş olan Sayıştay İlamlarından doğan alacakların tahakkuk işlemlerinin yapılmadığı ve bu alacaklar için faiz yürütülmediği görülmüştür.

Sonuç olarak, Sayıştay ilamlarından kaynaklı alacakların tahakkuk işlemlerinin yapılarak kayıt altına alınması ve bu alacaklara ilamlarda faizin başlangıcı hakkında hüküm varsa belirtilen tarih, aksi takdirde karar tarihinden itibaren kanuni faiz işletilmesi, Temyiz Kurulu kararına istinaden de söz konusu alacakların takip ve tahsil işlemlerinin sonuçlandırılması gerekmektedir.

BULGU 17: Sayıştaya Verilmesi Gereken Bilgi ve Belgelerin Süresinde Verilmemesi

Sayıştaya verilmesi gereken defter, mali tablo ve belgelerin süresi içerisinde verilmediği tespit edilmiştir.

“Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri İle Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar”ın “Kapsam” başlıklı 2’nci maddesinde; Sayıştay denetimine tabi olan kamu idarelerinin nelerden oluştuğu, “Verilecek defter, mali tablo, belge ve bilgilerin çeşitleri” başlıklı 5’inci maddesinde ise; Sayıştaya verilecek bilgi ve belgelerin çeşitleri ve hangi zamanda verileceği detaylı bir şekilde düzenlenmiştir.

Anılan mevzuat hükümleri gereğince, Sayıştay denetimine tabi olan Samsun Büyükşehir Belediyesi de, bu belgeleri Sayıştaya zamanında göndermekle yükümlü tutulmuştur.

Yapılan incelemede; Büyükşehir Belediyesi tarafından sunulması gereken defter, mali tablo ve belgeler denetim sürecinde fiilen teslim alınmış olmakla birlikte, aşağıdaki tabloda detayları görüleceği üzere bunların ilgili Usul ve Esaslarda belirtilen süreler içerisinde Sayıştaya verilmediği görülmüştür.

Tablo 12: Veri Gönderim Tarihleri

Mali Ay	Veri Seti İle Gönderilen Son Yevmiyenin Tarihi	BVD'nin Gönderilmesi Gereken Son Tarih	BVD Gönderim Tarihi	Açıklama
1		28.02.2023		Bu ay veri gönderilmemiştir.
2		31.03.2023		Bu ay veri gönderilmemiştir.
3		30.04.2023		Bu ay veri gönderilmemiştir.
4		31.05.2023		Bu ay veri gönderilmemiştir.
5		30.06.2023		Bu ay veri gönderilmemiştir.
6	30.06.2023	31.07.2023	17.08.2023	Veri Usul ve Esaslarda Belirtilen Sürelerde Gonderilmemistir
7		31.08.2023		Bu ay veri gönderilmemiştir.
8	31.08.2023	30.09.2023	18.10.2023	Veri Usul ve Esaslarda Belirtilen Sürelerde Gonderilmemistir
9		31.10.2023		Bu ay veri gönderilmemiştir.
10		30.11.2023		Bu ay veri gönderilmemiştir.
11		31.12.2023		Bu ay veri gönderilmemiştir.
12		29.02.2024		Bu ay veri gönderilmemiştir.

Kamu İdaresi cevabında, İdare yükümlülüklerinin zamanında yerine getirilmesi hususunda gerekli önlemlerin alınacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, “Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri İle Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar”a uyulması ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 18: Sebze Hallerinin İşletilmesinde Eksikliklerin Bulunması

Kurum tarafından sebze hallerinin işletilmesinde sistemin sağlıklı işlemesi için gerekli şartların yerine getirilmediği tespit edilmiştir.

Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik'in 9'uncu maddesinde toptancı hallerinde bulunması gereken hizmet tesisleri ve özellikleri, 33'üncü maddesinde iş yerlerinin kullanımı ve 36'ncı maddesinde halde satışların nasıl yapılacağı ile hal dışında satış yapılabilecek durumlar belirtilmiştir.

Bahsedilen Yönetmelik'in 17'nci maddesinde toptancı hallerinin toptancı hal yönetim birimi tarafından yönetileceği, hal yönetim biriminin ise hal yöneticisi ile mevcut belediye zabıta personeli arasından görevlendirilen hal zabıtası ve diğer personelden oluşacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Hal Zabıtası" başlıklı 22'nci maddesinde küçük toptancı hallerinde en az üç zabıta personelinin bulundurulacağı, 23'üncü maddesinde de hal içinde ve dışında denetimlerin hal zabıtası tarafından yerine getirileceği, hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede; Bafra Sebze Halinde bazı esnafların hal dışında depolarının olduğu ve buralardan da satışların gerçekleştirildiği, Bafra Sebze Halinin kendi zabıta personelinin olmadığı, merkez halde görevli zabıta personelinin Bafra'da da görevlendirildiği ve Çarşamba Sebze Halinde en az üç zabıta personeli bulunması gerekirken yeterli sayıda personelin görevli olmadığı anlaşılmıştır. Hal dışında depoların yer alması rekabeti engelleyici bir husus olduğu gibi aynı zamanda denetim, yönetim ve diğer işlemleri zorlaştırmaktadır. Ayrıca zabıta personelinin yetersizliği Halde yürütülen genel işlemlerde eksikliğe neden olmaktadır.

Kamu İdaresi cevabında; yeni hal projesinin ihalesinin yapılarak mevcut yerlerin fiziksel koşullarının iyileştirileceği, ayrıca belediyeye zabıta memuru alımı yapılacağı ve söz konusu birimlerde bulunan zabıta personeli eksikliğinin giderileceği ifade edilmiştir.

Halde yönetim ve denetim işlemlerinin etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilebilmesi, rekabet ortamı oluşturularak kamu yararının sağlanabilmesi ile bildirim, sisteme kayıt, hal rüsumu, cezalı hal rüsumu, idari para cezaları, faaliyetten men ve kiralama/satışın iptali işlemlerinin doğru, zamanında ve etkili bir şekilde yürütülebilmesi için hallerin işletilmesinde anılan mevzuat hükümlerine uygun hareket edilmesi ve eksikliklerin gidermesi gerekmektedir.

BULGU 19: Taşınmazların Kaydına İlişkin Formlar ile İcmal Cetvellerinin Düzenlenmemesi

Belediye adına tapuda kayıtlı olan taşınmazlar için envanter çalışmalarının tamamlandığı ancak bunlara ilişkin kayıt formlarının tamamlanmadığı, taşınmazların kaydına ilişkin diğer formların hazırlanmadığı ve bu formlar esas alınarak düzenlenmesi gereken taşınmaz icmal cetvellerinin düzenlenmediği tespit edilmiştir.

Taşınmazların yönetimi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44, 45, 47 ve 60'ncü maddelerinde düzenlenmiştir. 5018 sayılı Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde ve kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmallarının düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere bu Kanun'un 44, 45 ve 60'ncü maddelerine dayanılarak hazırlanan "Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik" 13.09.2006 tarih ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulmuştur.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesine göre kamu idareleri, mevcutlarla birlikte, içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilen ve elden çıkarılan taşınmazlarını, miktar ve değer olarak takip etmek amacıyla kayıt altına alacaklardır. Taşınmazların hangi değerler üzerinden kayıt altına alınacağı ise yine 5'inci maddede açıklanmış olup buna göre "tapuda kayıtlı olan taşınmazların" maliyet bedeli, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değer üzerinden kayıtlara alınacağı hüküm altına alınmıştır. Ancak bu taşınmazlardan maliyet ve rayiç bedeli belirlenemeyen taşınmazlar ile tapuda kayıtlı olmayan taşınmazlar başlığı altında yer alan taşınmazlardan sadece ekonomik olarak değerlendirmeye konu olanlar ile kamusal ihtiyaçlarda kullanılan taşınmazların, orta malları ve genel hizmet alanları başlığı altında yer alan taşınmazların ve de Bakanlık tarafından iz bedeli ile takip edilmesine karar verilen taşınmazların iz bedeli üzerinden kayıtlara alınacağı düzenlenmiştir. Maddenin devamında, taşınmazların rayiç değerinin, maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanların ise bu idarelerce, tespit edileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Yönetmelik'in "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesine göre kamu idarelerine ait taşınmazlar için, "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu", "Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu", "Orta Malları Formu" ve "Genel Hizmet Alanları Formu"nun düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca Tapu kütüğünde üçüncü kişiler adına tescilli veya diğer kamu idarelerinin yönetiminde olmakla birlikte irtifak hakkı tesisi, tahsis, kiralama, kullanma izni verilmesi gibi yollarla kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazlar için "Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu" nun düzenlenmesi gerekmektedir. Kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince hazırlanan bu formlar taşınmaz icmal cetvelleri hazırlamak üzere mali hizmetler birimine gönderilir. Mali hizmetler birimince bu formlar konsolide edilerek bu Yönetmelik'in ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulur.

Yine Yönetmelik'in Geçici 1'inci maddesinde maliyet bedeli veya rayiç değerler üzerinden muhasebe kayıtlarına alınacak olan taşınmazların bu değerler üzerinden kayıtlara alınincaya kadar emlak vergi değerleri üzerinden kayıtlarının yapılacağı; fiili envanterlerinin emlak vergi değeri üzerinden en geç 30.09.2014 tarihine kadar tamamlanarak Yönetmelik ekinde yer alan formlara ve cetvellere kaydedileceği; bu taşınmazlara ait bilgilerin muhasebe kayıtları yapılmak üzere muhasebe birimine gönderileceği, muhasebe biriminin de bu taşınmazları 01.10.2014 tarihinde muhasebe kayıtlarından çıkarıp fiili envanter üzerinden kayıtlara alacağı belirtilmiştir. 2014 yılında tamamlanan taşınmaz ve muhasebe kayıtları sonrası, yine Yönetmelik'in Geçici 1'inci maddesinde "(...)Yönetmeliğin 5 inci maddesine göre yapılması gereken işlemler 31/12/2017 tarihine kadar tamamlanır." denilerek maliyet bedeli veya rayiç değer üzerinden kayıtlara alma işlemi için tamamlama tarihi öngörülmüştür. Dolayısıyla 31.12.2017 tarihine kadar tapuda kayıtlı olan taşınmazların maliyet bedeli veya rayiç değeri üzerinden kayıtlara alınması gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 187'nci maddesinde de, taşınmazlar hakkında, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri doğrultusunda, bu maddede belirtilen esaslara göre işlem yapılacağı belirtildikten sonra, Yönetmelik'in 188 ile 193'üncü maddeleri arasında taşınmaz varlıklara ilişkin işlemler muhasebe ilkeleri doğrultusunda açıklanmıştır.

Yapılan incelemede; Belediye adına tapuda kayıtlı olan taşınmazların envanter işlemlerinin tamamlandığı, tapuda kayıtlı olan taşınmazlar için Yönetmelik ekinde yer alan "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu"na ilişkin çalışmalara başlanıldığı ancak Yönetmelik hükmüne göre 31.12.2017 tarihi itibarıyla tamamlanması gereken bu işlemin halen tamamlanmadığı, "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu" hariç diğer kayıt formlarına ilişkin herhangi bir çalışma yapılmadığı, kayıt formlarının düzenlenmesine ilişkin çalışmaların tamamlanmaması nedeniyle Yönetmelik ekinde yer alan taşınmaz icmal cetvellerinin de hazırlanmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında; idare tarafından kullanılan programın raporlama ve muhasebeleştirme konusunda yetersiz kaldığı, bu gerekçeyle taşınmaz kayıt formları ve icmal cetvellerinin düzenlenemediği, programa ilişkin aksaklıkların giderilmesi için gerekli faaliyetlerin yürütüldüğü ve taşınmaz formlarının düzenlenmesi hususunda çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, muhasebe kayıtlarına esas teşkil edecek olan söz konusu formlar ve icmal cetvellerinin düzenlenmemesi ve tapuda kayıtlı bulunan taşınmazlar için değerleme işlemlerinin tamamlanmaması sonucunda 2023 yılı Bilançosu, 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ile 252 Binalar Hesabı itibarıyla doğru ve güvenilir bilgi sunmamaktadır.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin KDV'nin İndirim Konusu Yapılması	2022	Yerine Getirilmedi	İdare'ce bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Faiz Giderlerinin Tahakkuk Kayıtlarında Muhasebe İşlemlerinin Hatalı Yapılması	2022	Yerine Getirilmedi	İdare'ce bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Sayıştay'a Verilmesi Gereken Defter Mali Tablo ve Belgelerin Zamanında ve Uygun Yöntemde Verilmemesi	2022	Yerine Getirilmedi	İdare'ce bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.

İşçilere Yasal Süreyi Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması	2022	Yerine Getirilmedi	İdare'ce bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullanılmaması	2022	Yerine Getirilmedi	İdare'ce bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Minibüs, Otobüs, Servis ve Taksi Plakalarının Süresiz Olarak Verilmesi	2022	Yerine Getirilmedi	İdare'ce bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında, Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması	2022	Yerine Getirilmedi	İdare'ce bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden,

			söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmesinin Süresiz Olarak Yapılması	2022	Yerine Getirilmedi	İdare'ce bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Doğru Kullanılmaması	2022	Yerine Getirilmedi	İdare'ce bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Bilançoda Yer Alan Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubunun Tam, Doğru ve Gerçeğe Uygun Tutarları Göstermemesi	2022	Yerine Getirilmedi	İdare'ce bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.

